Lietas Nr. C32191006
Lietas arhīva Nr. SKC-0354/2016

S P R I E D U M S

Rīgā 2016.gada 13.oktobrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā sastāvā:
tiesnese referente Z.Pētersone
tiesnese A.Čerņavska
tiesnesis V.Maksimovs

rakstveida procesā izskatīja civillietu /pers. B/, /pers. C/ un /pers. D/ prasībā pret /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ par īres maksas apmēra noteikšanu, īres un komunālo pakalpojumu maksājumu parāda piedziņu un īres līguma noslēgšanu un /pers. E/ pretprasībā pret /pers. B/, /pers. C/ un /pers. D/ par īres maksas noteikšanu, pārmaksātās naudas piedziņu un īres līguma izpildi sakarā ar /pers. E/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 8.oktobra papildspriedumu.

A p r a k s t o š ā

[1] /pers. B/ un /pers. H/ 2006.gada 1.novembrī cēluši Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesā prasību, to vairākkārt papildinot, pret /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ par īres maksas apmēra noteikšanu, īres un komunālo pakalpojumu maksājumu parāda piedziņu un īres līguma noslēgšanu. Prasībā lūgts:

1) noteikt īres maksu 1,64 lati par vienu kvadrātmetru mēnesī par dzīvokļa ar kopējo platību 102,1 kvadrātmetri /adrese/ lietošanu no 2007.gada 1.janvāra;

2) uzlikt par pienākumu /pers. E/ noslēgt ar /pers. B/, /pers. C/ un /pers. D/ dzīvojamās telpas īres līgumu uz trim gadiem par dzīvokļa /adrese/ lietošanu ar īres maksu 1,64 lati par katru kvadrātmetru mēnesī;

3) piedzīt solidāri no atbildētājiem īres maksas un komunālo pakalpojumu maksājumu parādu 9 695,53 latus prasītāju labā šādās daļās: /pers. B/ – 4 847,77 latus; /pers. C/ – 2 423,88 latus, /pers. D/ – 2423,88 latus;

4) piedzīt solidāri no atbildētājiem tiesāšanās izdevumus.

[2] Atbildētājs /pers. E/ 2007.gada 3.oktobrī iesniedzis pretprasību, to vēlāk papildinot, pret /pers. B/, /pers. C/ un /pers. D/ par īres maksas noteikšanu, pārmaksātās naudas piedziņu un īres līguma izpildi, kurā lūgts:

1) noteikt, ka 1994.gada 1.jūlijā starp /pers. B/ un /pers. H/ no vienas puses un /pers. E/ no otras puses noslēgtais īres līgums ir pagarināts uz nenoteiktu laiku;

2) noteikt, ka īres maksa par dzīvojamo telpu – dzīvokļa /adrese/, īri no tiesas sprieduma spēkā stāšanās brīža ir 0,72 lati par vienu kvadrātmetru mēnesī;

3) piedzīt solidāri no prasītājiem /pers. E/ labā no atbildētājiem nepamatoti saņemtos maksājumus 4 631,38 latu apmērā;

4) piedzīt solidāri no prasītājiem tiesāšanās izdevumus.

[3] Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2011.gada 22.novembra tiesas sēdes protokollēmumu saskaņā ar Civilprocesa likuma 77.pantu mirusī prasītāja /pers. H/ aizstāta ar viņas procesuālo tiesību pārņēmējiem – /pers. C/ un /pers. D/.

[4] Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2012.gada 27.augusta spriedumu /pers. B/, /pers. C/ un /pers. D/ prasība un /pers. E/ pretprasība apmierinātas daļēji.

Tiesa nosprieda piedzīt solidāri no /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ īres un komunālo pakalpojumu maksājumu parādu par laiku līdz 2012.gada 31.maijam: /pers. B/ labā – 660,27 latus, /pers. D/ labā – 330,14 latus, /pers. C/ labā – 330,14 latus.

/pers. E/ uzlikts pienākums noslēgt ar /pers. B/, /pers. C/ un /pers. D/ dzīvokļa /adrese/ beztermiņa īres līgumu ar īres maksu 0,72 lati par vienu kvadrātmetru.

Pārējā daļā prasītāju prasība un atbildētāja pretprasība noraidītas.

No /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ solidāri piedzīti tiesāšanās izdevumi /pers. B/ (ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2012.gada 11.oktobra lēmumu labota pārrakstīšanās kļūda, aizstājot /pers. D/ ar /pers. B/) labā – 99,04 lati, /pers. D/ labā – 50 lati, /pers. C/ labā – 50 lati.

[5] Izskatot lietu sakarā ar prasītāju /pers. B/, /pers. D/ un /pers. C/ un atbildētāju /pers. E/ un /pers. F/ apelācijas sūdzībām, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2013.gada 1.jūlija spriedumu /pers. B/, /pers. C/ un /pers. D/ prasību un /pers. E/ pretprasību apmierinājusi daļēji.

Tiesa piedzina solidāri no /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ īres un komunālo pakalpojumu maksājumu parādu: /pers. B/ labā – 660,27 latus, /pers. D/ labā – 330,14 latus un /pers. C/ labā – 330,14 latus.

Tiesa atzina, ka /pers. E/ kā īrniekam un /pers. B/, /pers. C/ un /pers. D/ kā izīrētājiem pastāv beztermiņa īres attiecības par dzīvokļa /adrese/ ar kopējo platību 102,1 kvadrātmetri īri, nosakot īres maksu 1,51 latu par vienu kvadrātmetru īrētās platības mēnesī no 2013.gada 1.jūlija.

Pārējā daļā prasītāju prasība un atbildētāja /pers. E/ pretprasība noraidītas.

[6] Izskatot /pers. C/ un /pers. D/ pieteikumu par papildsprieduma taisīšanu, ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 8.oktobra papildspriedumu solidāri no /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ /pers. B/ labā piedzīti tiesāšanās izdevumi 353,80 lati.

Papildspriedums pamatots ar šādiem motīviem.

[6.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 33.panta trešās daļas 1.punktu izdevumi par advokāta palīdzību ir ar lietas vešanu saistītie izdevumi. Atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta otrajai daļai ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums apmierināts pilnīgi vai daļēji.

[6.2] No lietas materiāliem redzams, ka prasītājs /pers. B/ ir veicis samaksu par juridiskajiem pakalpojumiem zvērinātu advokātu birojam „Lešinskis & partneri" 219,60 latu apmērā un 134,20 latu apmērā, atbilstoši rēķiniem (*lietas 2.sējuma 194, 195.lapa*).

Ņemot vērā, ka advokāta palīdzības izdevumus apmaksājis tikai prasītājs /pers. B/, nevis visi prasītāji kopā, tie ir atlīdzināmi tikai prasītājam /pers. B/.

[6.3] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunktu, izdevumi advokāta palīdzības samaksai atlīdzināmi prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 6000 latu, – to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 % no prasījumu apmierinātās daļas.

Ņemot vērā minēto un faktu, ka /pers. B/ apmierinātā prasījuma summa atbilstoši Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 1.punktam, 4.punktam un 10.punktam ir 3 435,35 lati, no atbildētājiem solidāri prasītāja /pers. B/ labā piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi 353,80 latu apmērā, ievērojot prasības summas apmēru (30% no 3 435,35 latiem ir 1 030,60 lati).

[7] Par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 1.jūlija spriedumu un 2013.gada 8.oktobra papildspriedumu /pers. E/ iesniedzis kasācijas sūdzības, pārsūdzot spriedumu un papildspriedumu pilnā apjomā.

Kasācijas sūdzība par papildspriedumu pamatota ar šādiem argumentiem.

[7.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.pantu prasītājam ir pierādīšanas pienākums. No maksājuma uzdevumiem neizriet, ka maksājumi veikti izskatāmās civillietas ietvaros vai par tajā saņemto juridisko palīdzību. Turklāt pastāv pamatotas šaubas, ka maksājums par juridisko palīdzību jau vienreiz ticis iekļauts strīdus dzīvojamās telpas īres maksā.

[7.2] Nav tiesiski pamatots spriedumā norādītais, ka izdevumi advokāta palīdzības samaksai piedzenami solidāri, jo saskaņā ar Civillikuma 1672.pantu solidāras attiecības nodibina ar likumu, līgumu vai testamentu. Līdz ar to tiesa ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 192.panta noteikumus par spriedumu likumību un pamatotību.

[8] Ar Augstākās tiesas Civillietu departamenta tiesnešu kolēģijas 2015.gada 18.jūnija rīcības sēdes lēmumu ierosināta kasācijas tiesvedība sakarā atbildētāja /pers. E/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 8.oktobra papildspriedumu, bet kasācijas tiesvedības ierosināšana sakarā ar /pers. E/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 1.jūlija spriedumu atteikta.

[9] 2016.gada 22.septembrī Augstākajā tiesā saņemts prasītāju /pers. C/ un /pers. D/ pārstāves zvērinātas advokātes Ineses Smilškalnes paziņojums, ka prasītājs /pers. B/ miris 2015.gada janvārī un visus prasījumus saistībā ar nekustamo īpašumu /adrese 1/ ieguvusi viņa meita /pers. N/.

Tā kā lietā nav iesniegts ne lūgums par /pers. B/ aizstāšanu, ne arī pierādījumi par viņa tiesību pārņemšanu, Civillietu departamentam šobrīd nav pamata lemt par /pers. B/ aizstāšanu Civilprocesa likuma 77.panta kārtībā.

M o t ī v u d a ļ

[10] Pārbaudījis papildsprieduma likumību attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 473.panta pirmā daļa, Augstākās tiesas Civillietu departaments atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 8.oktobra papildspriedums ir atceļams un jautājums par izdevumu advokāta palīdzības samaksai atlīdzināšanu ir nododams jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[11] No pārsūdzētā papildsprieduma redzams, ka Rīgas apgabaltiesa piedzinusi solidāri no visiem trīs atbildētājiem prasītāja /pers. B/ labā ar lietas vešanu saistītos izdevumus 353,80 latus, pamatojoties uz rēķiniem par juridiskajiem pakalpojumiem, kurus prasītājs samaksājis zvērinātu advokātu birojam „Lešinskis & partneri" 219,60 latu un 134,20 latu apmērā.

[11.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 33.panta trešās daļas 1.punktu izdevumi par advokāta palīdzību ir viens no ar lietas vešanu saistīto izdevumu veidiem, kā to pareizi konstatējusi apelācijas instances tiesa. To atlīdzināšanas kārtību un apmēru regulē Civilprocesa likuma 44.pants, kura otrajā daļā noteikts, ka ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 1.jūlija spriedumu apelācijas instances tiesa prasītāju prasību apmierinājusi daļēji. Tātad prasītājiem var būt tiesības uz izdevumu, kas prasītājiem radušies, apmaksājot advokāta palīdzību šajā lietā, piedziņu no atbildētājiem.

[11.2] Taču Civillietu departaments atzīst par pamatotu kasācijas sūdzībā norādīto, ka izdevumi advokāta palīdzības samaksai nav piedzenami no atbildētājiem solidāri.

Nosakot atbildētāju solidāru saistību ar lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzināšanai civilprocesuālajā kārtībā, apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā Civillikuma 1672.pantā noteikto, ka solidāras saistības nodibina ar līgumu, testamentu vai likumu.

Atbildētāji nav kopparādnieki vai solidāri saistītie Civillikuma 1682.panta izpratnē attiecībā uz Civilprocesa likuma 44.pantā noteikto pienākumu atlīdzināt ar lietas vešanu saistītos izdevumus jeb tiesāšanās izdevumus. Ne Civilprocesa likuma 44.pants, ne arī kāda cita likuma norma nenodibina solidāru tiesāšanās izdevumu maksāšanas saistību. Solidāra mantiskā atbildība īrniekam kopā ar pilngadīgiem ģimenes locekļiem ir tikai par dzīvojamās telpas īres līguma saistībām (likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 10.panta otrā daļa), ko tiesa arī konstatējusi spriedumā, izskatot lietu pēc būtības.

Līdz ar to papildspriedums par solidāru tiesāšanās izdevumu piedziņu no atbildētājiem neatbilst Civilprocesa likuma 44.panta noteikumiem.

[11.3] Civillietu departaments atzīst par pamatotu arī kasācijas sūdzības argumentu par to, ka tiesa var piedzīt no atbildētājiem tikai pierādītus un uz konkrēto lietu attiecināmus tiesāšanās izdevumus.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 189.panta trešo daļu spriedumam jābūt likumīgam un pamatotam, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 190.panta pirmajai un otrajai daļai izpaužas tādējādi, ka tiesa spriedumu pamato ar materiālo un procesuālo tiesību normām un ar apstākļiem, kas nodibināti ar pierādījumiem lietā. Tāpat Civilprocesa likuma 193.panta piektajā daļā noteikts, ka sprieduma motīvu daļā norāda lietā konstatētos faktus, pierādījumus, uz kuriem pamatoti tiesas secinājumi, un argumentus, ar kuriem noraidīti tie vai citi pierādījumi.

Civilprocesa likuma 93.panta pirmajā daļā noteikts prasītāja pienākums pierādīt faktus, ar kuriem tas pamato savus prasījumus. Minētais vienlīdz attiecas arī uz pienākumu pierādīt no otras puses prasīto tiesāšanās izdevumu apmēru, kas prasītājam radušies konkrētajā lietā. Proti, izdevumi advokāta palīdzības samaksai uzvarējušās puses labā piedzenami tad, ja ir pierādīta šai pusei strīdus lietā sniegta konkrēta advokāta palīdzība un par to izdarīta samaksa noteiktā apmērā.

Rīgas apgabaltiesa atzinusi par pietiekamu pamatu advokāta palīdzības izdevumu atlīdzināšanai prasītāja iesniegtos divus maksājuma uzdevumus (*lietas 2.sējuma 194., 195.lapa*), no kuriem redzams, ka prasītājs /pers. B/ samaksājis zvērinātu advokātu birojam „Lešinskis & partneri" 219,60 latus un 134,20 latus, maksājuma mērķī norādot 2012.gada 19.jūnija rēķinu Nr. 0176/062-2012 par juridiskajiem pakalpojumiem un 2012.gada 3.jūlija rēķinu Nr. 0182/068-2012 par juridiskajiem pakalpojumiem. Civillietu departaments piekrīt kasācijas sūdzības iesniedzējam, ka no iesniegtajiem maksājuma uzdevumiem pašiem par sevi, bez tajos minētajiem rēķiniem vai citiem pierādījumiem, nav konstatējama šo maksājumu saistība ar konkrēto lietu, proti, ka tie veikti par advokāta palīdzību šajā lietā.

Ievērojot minēto, Civillietu departaments atzīst, ka apelācijas instances tiesa, piedzenot izdevumus advokāta palīdzības samaksai bez to pamatojuma ar pietiekamiem pierādījumiem, ir pieļāvusi Civilprocesa likuma 93.panta pirmās daļas, 189.panta trešās daļas un 190.panta otrās daļas pārkāpumus.

[12] Civillietu departamenta ieskatā iepriekš izklāstīto argumentu kopums ļauj secināt, ka konstatētie trūkumi materiālo tiesību normu piemērošanā un procesuālie pārkāpumi pierādījumu novērtēšanā un papildspriedumā izdarīto secinājumu pamatošanā vērtējami kā tādi, kas varēja novest pie jautājuma par izdevumu advokāta palīdzības samaksai piedziņu nepareizas izspriešanas. Tas dod pamatu papildsprieduma atcelšanai.

[13] Ņemot vērā to, ka pēc būtības papildspriedums ir 2013.gada 1.jūlija sprieduma papildinājums, tad, vienam lietas dalībniekam iesniedzot kasācijas sūdzības gan par spriedumu, gan par papildspriedumu, maksājama viena drošības nauda. Līdz ar to, atceļot papildspriedumu, saskaņā ar Civilprocesa likuma 458.panta otro daļu /pers. E/ atmaksājama viņa samaksātā drošības nauda 142,23 *euro*.

R e z o l u t ī v ā

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu, 475.pantu, Augstākās tiesas Civillietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 8.oktobra papildspriedumu un nodot jautājumu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesai.

Atmaksāt /pers. E/ drošības naudu 142,23 EUR (viens simts četrdesmit divus *euro* un 23 centus).

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese referente *(paraksts)* Z.Pētersone

Tiesnese *(paraksts)* A.Čerņavska

Tiesnesis *(paraksts)* V.Maksimovs